

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIIY TA‘LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
MUHAMMAD AL-XORAZMIY NOMIDAGI
TOSHKENT AXBOROT TEXNOLOGIYALARI UNIVERSITETI



“TASDIQLAYMAN”

O‘quvshlari bo‘yicha prorektor

Dj.Sultanov

2025 yil “29” 04

Korxataga b'linadi: 23

2025 yil “29” 04

“OPERATION MENEJMENT”

O‘QUV DASTURI

Bilim sohalari: 400 000 – Biznes, boshqaruv va huquq
100 000 – Xizmatlar

Ta‘lim sohalari: 410 000 – Biznes va boshqaruv
101000 – Xizmat ko‘rsatish sohasi

Ta‘lim yo‘nalishlari: 60410800 – Menejment
61010400 – Logistika

TOSHKENT 2025

1. O'quv fanini o'qitilishi bo'yicha uslubiy ko'rsatmalar

	Fan/modul kodi OPEMAN6 Bakalavriat	O'quv yili 2025-2026	Semestr 4	ECTS- KREDIT 5
	Fan/modul kodi Majburiy	Ta'lim tili O'zbek/rus/ing		Haftadagi dars soati 4
1	Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
	Operatsion menejment	60	90	150
2	<p>I.Fanning mazmuni</p> <p><i>Fanni o'qitishdan maqsad</i> –mamlakatimizni rivojlantirish, yangilash va modernizatsiya qilish bo'yicha tanlagan strategiyani amalga oshirishda biznes jarayonlarni samarali boshqarish, tejamkorlik g'oyasini ilgari surish, xorijiy yirik kompaniyalar boshqaruvida TQM, JIT, Kayzen, Canban, ABC(Aktiviti Based Costing)konsepsiyalarini qo'llash tajribasi asosida operatsion menejment fanini chuqurroq o'rganishga qaratilgan, zamonaviy menejerlar tayrlashda esa dolzarb ahamiyatga ega. Operatsion menejment ishlab chiqarish tizimlarini, ulardan foydalanish va doimiy takomillashtirish asosida harajatlarni optimallashtirish, kadrlar salohiyatini oshirish, mahsulot va xizmatlarni sifatini ta'minlash muammolarni o'z ichiga oladi.</p> <p><i>Fanning vazifasi</i> – nazariy bilimlar, amaliy ko'nikmalar, zamonaviy boshqarish jarayonlarini to'g'ri tashkil etish va boshqarish masalalarini yetarlicha chuqur va ilmiy taxlil qilish, xizmat ko'rsatish texnologiyalari va uni tashkil etishdan, shuningdek, ishlab chiqarish jarayonida harajatlarni aniqlash va optimallashtirish yo'llarini izlash;</p> <p>ishlab chiqarishda operatsion resurslardan samarali foydalanish asosida iste'molchiga yo'naltirilganlikni ta'minlash;</p> <p>ishlab chiqarish va xizmat ko'rsatish sohalarida yuqori sifatga erishish asosida qo'shimcha qiymat yaratishni ta'minlash; korxonalarini samarali boshqarishda operatsion menejmentning: 5R, AVS tahlil, Balanced Scorecard, TQM, RPM, JIT samarali konsepsiyalarini tatbiq etish va foydalanishning o'ziga xos jihatlari bo'yicha malakaviy ko'nikmalarini shakllantirishdan iborat.</p> <p>II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari)</p> <p>II.1. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:</p> <p>I. Bo'lim: Ishlab chiqarish jarayoni</p> <p>1-mavzu. Operatsion boshqaruvning mazmuni va vazifalari</p> <p>Operatsion jarayonni tizimli aks ettirish. Ishlab chiqarish boshqaruv ob'ekti sifatida. Tashkilot operatsion tizimining chegaraviy va tashqi muhiti. Operatsion</p>			

menejerlar. Operatsiyalar tashkilotning faoliyati va funksiyasi sifatida. Operatsiyalarni o'rganishning asosiy usullari. Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida operatsion boshqarishning zamonaviy usullari.

2-mavzu. Mahsulot yaratish yoki xizmat ko'rsatish jarayoni.

Ishlab chiqarishda, xizmat ko'rsatishda mahsulot va jarayonlarni boshqarish. Korxonani boshqarish, korxonaga buyumlarini va xodimlarni boshqarish. Mahsulot va uning assortimenti. Tovar nima? Tovar va mahsulot orasidagi farq. Xizmat ko'rsatish turlari. Servis strategiyasi.

3-mavzu. Ishlab chiqarish omillari va harajatlari

Yer, Mehnat, Kapital, Tadbirkorlik, Tabiiy resurslar, Inson kapitali, Texnologiya, Axborot, Mahsulot tannarxi, Ishlab chiqarish tannarxi, Marketing xarajatlari, Transport xarajatlari.

4-mavzu. Operatsiyalar va jarayonlarni boshqarishda Kayzen konsepsiyasi.

Kayzen konsepsiyasi va mohiyati. Ishlab chiqarishda Kayzendan foydalanishning ahamiyati. Mehnat unumdorligining Yapon yondashuvi. Kanban. 5S. Yapon tamoyillari. Xorijiy tajriba.

II. Bo'lim. Sifat menejmenti

5-mavzu. Sifat menejmenti tizimining samaradorligini baholash jarayoni.

Sifat menejmenti tizimi. Sifatni boshqarish uchun tashkil etilgan tuzilma, siyosatlar, jarayonlar va resurslar. ISO 9000 Xalqaro standartlari. ISO 9000:2000 standarti asosida kompaniyani baholash modeli. Faoliyat takomillashuvi modeli. Tekstil korxonalarini etalonini ishlab chiqish. Etalonning asosiy xususiyatlari. Etalonning tayanch ko'satkichlari. "Six sigma" sifat boshqaruvi metodikasi.

III. Bo'lim. Prognozlash

6-mavzu. Bozor sharoitlari, kon'yukturasi va holatini bashorat qilish

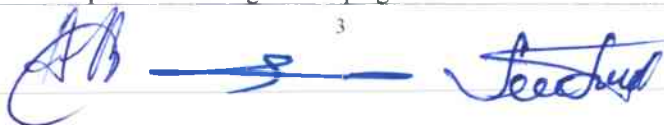
Kelajakdagi bozor holatini, mahsulot yoki xizmatga bo'lgan ehtiyojni bashorat qilish. Bozorga ta'sir etuvchi omillar. Narx o'zgarishiga nisbatan talab yoki taklifning sezgirlik darajasi.

7-mavzu. Talab va taklifni bashorat qilish

Talab nima? Ehtiyoj nima? Taklif nima? Talab va taklifga ta'sir etuvchi omillarni aniqlash va prognozlash. Talab va taklif o'zaro ta'siri orqali narx va miqdorni aniqlash jarayoni. Talab va taklif tenglashadigan narx.

8-mavzu. Narxni bashorat qilish.

Narx nima? Narxning turlari. Bozorda narxlash siyosati. Tovar tannarxi. Qo'shimcha narx. Kelajakdagi tovar yoki xizmat narxini bashorat qilish. Prognoz qilingan narxlarning haqiqiy narxlarga yaqinlik darajasi. Narxga ta'sir etuvchi omillarni aniqlash va ularning asosida prognozlash.



IV. Bo'lim. Inventarizatsiyani boshqarish

9-mavzu. Korxonada inventarizatsiya jarayonlarini boshqarish

Inventarizatsiya. Inventarizatsiya hajmini rejalashtirish, nazorat qilish va tartibga solish jarayoni. Uzoq muddatli aktivlar. Tovar moddiy zahiralari. Birlamchi hujjatlar. Moddiy javobgar shaxs. Moliyaviy hisobotlar.

10-mavzu. Korxonada zaxiralarni boshqarish.

Ishlab chiqarish uchun zarur bo'lgan materiallar zaxirasi. Kundalik talabni qondirish uchun zarur bo'lgan zaxiralari. Zaxiralarni saqlash, buyurtma berish va tanqislik bilan bog'liq xarajatlar. Zaxiralarni omborda saqlash bilan bog'liq xarajatlar. Sotishga tayyor bo'lgan mahsulotlar zaxirasi.

V. Bo'lim. Ishlab chiqarish ko'lamini kengaytirish va optimallashtirish

11-mavzu. Kompaniya (korxonada) ishlab chiqarish quvvatlarini strategik rejalashtirish

Ishlab chiqarish quvvati. Ishlab chiqarish ob'ektlarini rejalashtirish usullari. Imkoniyatlardan foydalanishni rejalashtirish usullari. Xizmat ko'rsatuvchi kompaniyaning ishlash qobiliyati. Kompaniya boshqaruvidagi ishlab chiqarish tizimlarining o'zmi. Ishlab chiqarish quvvatlarini rejalashtirish. Ishlab chiqarish dasturlari tizimi. Operatsiyalarni rejalashtirish va boshqarish.

12-mavzu. Korxonalarni joylashtirish

Korxonada joylashgan joyga mikroiqtsodiy yondoshuv. Korxonada bo'linmalari va ularni joylashtirish. O'zbekistonning istalgan mintaqasini oling va tahlil qiling. Korxonalarning joylashtirishda xorijiy tajriba. Korxonalarda ishlab chiqarish quvvatlarini boshqarish.

VI. Bo'lim. Tejamkor ishlab chiqarish

13-mavzu. Korxonada inson resurslarini rejalashtirish

Inson resurslari. Xodimlar. Kadrlarni tayyorlash va qayta tayyorlash. Korxonada faoliyatida kadrlarning o'zmi. Inson resurslarini shakllantirishning o'ziga xos jihatlari. Mutaxassislik, tajriba, malaka oshirish.

14-mavzu. Korxonada innovatsion jarayonlarni rejalashtirish.

Innovatsiya. Korxonada innovatsion jarayonlar. Innovatsion dasturlar. Innovatsiyalarni rejalashtirish. Innovatsion jarayonlarning operatsion va ishlab chiqarish boshqaruviga ta'siri.

15-mavzu: Mahsulotni yetkazib berish zanjirida (Supply Chain Management) tejamkorlik prinsipini qo'llash.

Raqamli texnologiyalarni keng qo'llash orqali boshqariladigan yetkazib berish zanjiri (Digital Supply Chain). Bozor talabining o'zgarishiga tez va samarali javob bera oladigan yetkazib berish zanjiri (Agile Supply Chain).

Mahsulot va axborotning uzluksiz harakatlanishini ta'minlash.

III. Amaliy mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

Amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1. Operatsion boshqaruvning mazmuni va vazifalari
2. Mahsulot yaratish yoki xizmat ko'rsatish jarayoni.
3. Ishlab chiqarish omillari va harajatlari
4. Operatsiyalar va jarayonlarni boshqarishda Kayzen konsepsiyasi.
5. Sifat menejmenti tizimining samaradorligini baholash jarayoni.
6. Bozor sharoitlari, kon'yukturasi va holatini bashorat qilish
7. Talab va taklifni bashorat qilish
8. Narxni bashorat qilish.
9. Korxonada inventarizatsiya jarayonlarini boshqarish
10. Korxonada zaxiralarni boshqarish.
11. Kompaniya (korxonada) ishlab chiqarish quvvatlarini strategik rejalashtirish
12. Korxonalarni joylashtirish
13. Korxonada inson resurslarini rejalashtirish
14. Korxonada innovatsion jarayonlarni rejalashtirish
15. Mahsulotni yetkazib berish zanjirida (Supply Chain Management) tejamkorlik prinsipini qo'llash.

IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

- Ishlab chiqarish faoliyati operatsion menejment ob'ekti sifatida
- Ishlab chiqarish faoliyatida operatsion menejment
- Operatsiyalarni boshqarish moxiyati
- Ishlab chiqarishni boshqarish
- Xizmat ko'rsatishni boshqarish
- Operatsiyalar tadqiqotlarni o'tkazish va matematik modellar
- Resurslardan foydalanishda resurs ta'minoti menejmenti
- Ishlab chiqarishni operativ boshqarish.
- Mahsulot chiqarishni rejalashtirish boshqarishni tashkil etish.
- Zaxiralarni boshqarish.
- Kompaniyaning operatsion strategiyasi
- Kompaniyaning ishlab chiqarish(xizmat) strategiyasi
- Operatsion boshqaruvning mazmuni va vazifalari
- Raqobatbardosh va operatsion strategiyalar
- Operatsion-qiyamat tahlilidan foydalanib mahsulot va xizmatlarni loyihalashtirish (ishlab chiqish).
- Ishlab chiqarish jarayonlarida sifatni boshqarish tizimi.
- Benchmarking
- Operatsiyalar va jarayonlarni boshqarishda JIT konsepsiyasi.

	<ul style="list-style-type: none"> • Operatsiyalar va jarayonlarni boshqarishda Kayzen konsepsiyasi. • Korxonalarni boshqarish tizimida ishlab chiqarish va operatsion boshqaruv. • Kompaniya (korxonona) ishlab chiqarish quvvatlarini strategik rejalashtirish • Korxonalarni joylashtirish • Korxonada inson resurslarini rejalashtirish • Korxonada innovatsion jarayonlarni rejalashtirish • Avtomatlashgan loyihalashtirish va ishlab chiqaripshi boshqarishning avtomatlashgan tizmi . • Operatsion menejmentda o'yin nazariyasining elementlari. • Operatsiyalarni boshqarishda tarmoqli grafik va to'rtli rejalashtirish. • Tarmoqli rejalashtirish va boshqarish tarmoqlarining vazifasi • Zaxiralarni boshqarishda operatsiyalar menejmenti va ularning tarmoqli modellari. • Operatsiyalarni boshqarishda innovatsiyadan foydalanish va uning samaradorligi. • Operatsion menejmentning xorijiy tajribasi
3	<p>V. Ta'lim natijalari / Kasbiy kompetensiyalari</p> <p>“Operatsion menejment” fanini o'zlashtirish jarayonida amalga oshiriladigan masalalar doirasida:</p> <p>talaba:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ishlab chiqarish jarayonini tashkil etish va uning sifatini ta'minlash borasidagi ilg'or xorijiy tajribalar; - boshqaruvga zamonaviy yondashuvlar, tejamkorlik, reinjining, 5 R, AVS tahlil, Balanced Scorecard, TQM, RPM, JIT tizimi bo'yicha ilg'or xorijiy tajribalarini qo'llashning metodik shart-sharoitlari bilimlariga ega bo'lishi: - korxonalar faoliyatini tahlil qilish; - marketing tadqiqotlari o'tkazish; - modellash; - strategik, taktik va operativ qarorlar qabul qilish; - benchmarking asosida operatsion strategiya ishlab chiqish, - korxonona faoliyatini baholash hamda samaradorlik mezon ko'rsatkichlarini ishlab chiqish ko'nikmalarini egallashi; - ishlab chiqarish korxonalarida ilmiy asoslangan tadqiqotlar asosida ishlab chiqarish harajatlarni minimallashtirishga; - yangi mahsulotlarni loyihalashtirishda ishlab chiqarish korxonalarida innovatsion faoliyatni tashkil etish; - Zamonaviy operatsion menejment uslublaridan foydalanib korxonalar faoliyatini taxlil qilish; - Korxonalariga operatsion strategiya ishlab chiqish; - Korxonalariga JIT, Kayzen tizimlarini tatbiq etish bo'yicha ko'nikma va

	<p>malakalarini egallashi;</p> <ul style="list-style-type: none"> - ishlab chiqarish tizimida operatsiyalar va jarayonlarni samarali boshqarish; -xodimlarni rivojlantirish; -ishlab chiqarish jarayonlarida barcha resurslardan oqilona foydalanish va harajatlarni minimallashtirish; -yangi mahsulotlarni loyihalashda izlanishli faoliyatga jalb etish <p>kompetensiyalariga ega bo'lishi lozim.</p>
4	<p>VI. Ta'lim texnologilari va metodlari:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ma'ruzalar; • Interfaol keys-stadilar; • Seminarlar (mantiqiy fikrlash, tezkor savol-javoblar); • Guruxlarda ishlash • Taqdimotlarni qilish • Individual loyixalar • Jamoa bo'lib ishlash va himoya qilish uchun loyihalalar.
5	<p>VII.Kreditlarni olish uchun talabalar:</p> <p>Fanga oida nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalari to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar xaqida mustaqil mushoxada yuritish va joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha yozma ishni topshirish.</p>
6	<p style="text-align: center;">Asosiy adabiyotlar</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Stevenson, William J. Operations Management [Text]: - New York: Mc Graw Hill. 2018. - 890 p: il. - ISBN 978-1-259-66747-3 2. Umarxodjayeva, M. G. Operatsion menejment [Text] : darslik. - T.: O'zbekiston faylasuflari milliy jamiyati nashriyoti , 2014. - 368 b. - Adabiyotlar: 364 b. - ISBN 978-9943-391-82-6 3. M. T. Tursunova, N. D. Xojjiyeva, Z. X. Nosirova Operatsion menejment va ishlab chiqarishni boshqarish [Text] : amaliy mashg'ulot. uslubiy ko'rsatma / ; TATU , Menejment va marketing kaf. - T. : Muharrirlik nashr. 2021. - 96 b. - Adabiyot.: b. 91. 4. M. T. Tursunova, N. D. Xojjiyeva, Z. X. Nosirova Operatsion menejment va ishlab chiqarishni boshqarish [Text] : uslubiy ko'rsatma (sirtqi ta'lim) / ; TATU, Menejment va marketing kaf.. O'z R axborot texnologiyalari va kommunikatsiyalarini rivojlantirish vazirligi. - T. : Muxarrirlik nashr. 2022. - 87 b. - Adabiyot.: b. 84. - 5 (adadi 20) экз. <p style="text-align: center;">Qo'shimcha adabiyotlar</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Heizer Jay, Barry Render and Chuck Munson. "Operations Management Sustainability and supply chain management (II. utg.)." Essex: Pearson (2014). 2. Nigel Slack, Stuart Chambers, Robert Johnston. Operations

	<p>management/ – 6th ed. p. cm. ISBN 978-0-273-73046-0. Typeset in 10/12pt Minion by 35. Printed and bound by Rotolito Lombarda, Italy.</p> <p>3. Frank Rowbotham, Les Galloway and Masoud Azhashemi. Published by Elsevier Ltd. All rights reserved. ISBN-13: 978-0-7506-8198-8. ISBN-10: 0-7506-8198-5. Copyright © 2000, 2007, Typeset by Charon Tec Ltd (A Macmillan Company), Chennai, India.. www.charontec.com Printed and bound in The Netherlands</p> <p style="text-align: center;">Axborot manbaalari</p> <p>1. www.gov.uz–O‘zbekiston Respublikasi Davlat hokimiyati portali 2. www.press-service.uz–O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining Matbuot xizmati rasmiy sayti 3. https://www.aub.edu.lb/msfea/iem/IE-MEM/Documents/Syllabus_ENMG6981.pdf (american university of beirut universitetining sillabusidan olingan) 4. https://kursplaner.gu.se/pdf/kurs/en/GM0523.pdf (universiy of Gothenburg sillabusidan olingan)</p>
7	<p>Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti kengashi tomonidan 2025-yil <u>29.04</u> dagi <u>498</u>-sonli bayonnomasi bilan tasdiqlangan. “Menejment va marketing” kafedrasining 2025-yil <u>25.04</u> dagi <u>9</u>-sonli bayonnomasi bilan tasdiqlangan.</p>
8	<p>Fan/modul uchun ma’sullar: Ismoilova G.F. - Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti, “Menejment va marketing” kafedrasini mudiri, i.f.n., dos. Kurbanova M.L. - Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti, “Menejment va marketing” kafedrasini v.b.dotsenti, PhD</p>
9	<p>Taqrizchilar: Qodirov A.M. TDIU huzuridagi “O‘zbekiston Iqtisodiyotini rivojlantirishning Ilmiy asoslari va muammolari markazi” professori, i.f.d., professor Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti, “Menejment va marketing” kafedrasini v.b.dotsenti, PhD Shaislamova M.R. kafedrasini v.b.dotsenti, PhD</p>